

IN-MEMORIAM

ИВАН-АСЕН НИКОЛОВ ПЕТКОВ (1915 - 2005)

И. Бъчваров

Геофизичен институт - БАН, ул. Акад. Г. Бончев, бл. 3, София 1113, България

На 18.12.2005 г. на 90-годишна възраст почина един от най-бележитите български геофизици проф. Иван-Асен Николов Петков. Той беше един от пионерите на геофизичните и геоложките изследвания в България.

Проф. Иван-Асен Николов Петков е роден на 01.11.1915 г. в София в семейство на интелектуалци. Завършва средното си образование с отличен успех в софийската Втора мъжка гимназия през 1934 г., а през 1938 г. - висшето си образование по двете специалности - "Математика" и "Физика", във Физико-математическия факултет на Софийския университет. През 1941 г. постъпва като асистент в Астрономическото отделение на Държавния географски институт при Министерството на войната.

В периода 1941 - 1946 г. под негово ръководство е създадена основната махална гравиметрична мрежа у нас, изграден е еталонен гравиметричен полигон и е построена Софийската гравиметрична станция, която е свързана със световната гравиметрична мрежа чрез многократни сравнителни измервания със станцията в Потсдам. По-късно, в периода 1959-1960 г., проф. Иван Петков организира извършването на високоточни гравиметрични измервания със статични гравиметри в 12 точки у нас и 1 точка в Букурещ с използването на самолет, като по този начин е създадена опорна първокласна самолетна гравиметрична мрежа в България. В годините 1960 - 1963 ръководи и участва в изработването на магнитна и гравиметрична карта на Северна България. През 1966 - 1971 г. - в създаването на гравиметрична карта на България в М 1 : 200 000, а през 1963 - 1972 г. - тектонска карта също в М 1 : 200 000. Участва в микросейзмичното райониране на Софийското поле и провежда сеизмологични изследвания. Проф. Иван Петков извършва първите определения на дълбочината на границата на Мохоровичич по гравиметрични данни (1962 г.).

Педагогическата дейност на проф. Иван Петков също е забележителна. От 1953 г. до пенсионирането си е преподавател във Физическия факултет на Софийския университет, Физически факултет. Той е основоположник на специалността Геофизика към катедрата по Метеорология и геофизика в

Университета. Негови са първите самостоятелни курсове по гравиметрия и сеизмометрия и обща геофизика и първите учебници "Сеизмология и сеизмично изследване на земната кора", "Обща геофизика" и "Гравиметрия, земен магнетизъм и земно електричество". Дългогодишната му плодотворна педагогическа дейност е наградена през 2001 г. с най-голямото отличие на Софийския университет - "Климент Охридски с лента".

Проф. Иван Петков е автор на около 140 научни публикации, обзорни статии и научно-популярни материали. Автор, съавтор и редактор е на повече от 12 монографии и сборници. Трудовете му са публикувани в авторитетни наши и чужди издания на български, руски, немски, френски и английски език - в СССР, ГДР, Унгария, Чехословакия, ФРГ и др. Те имат високото признание на българската и международната геофизична и геодезическа общественост.

Освен изтъкнат учен, проф. Иван Петков е и отличен организатор и администратор. От създаването на Националния комитет по геодезия и геофизика той е негов постоянен член, а през годините 1976 - 1991 - негов председател. Като член, а по-късно и ръководител на този Комитет, проф. Иван Петков ръководи и координира българското участие на международното геодезическо и геофизично сътрудничество по линията на Международния съюз по геодезия и геофизика, комплексната програма Комисия на Академиите на науките по планетарна геофизика, Европейската сеизмологична комисия и др. Проф. Иван Петков е чел лекции във Фрайбергската минна академия - ГДР, в Кралското висше техническо училище в Стокхолм и в Университета в Упсала - Швеция и др.

Проф. Иван Петков беше голям учен и педагог. Той създаде няколко поколения български геофизичи. И досега в секциите Сеизмология, Земен магнетизъм и гравиметрия и Физика на атмосферата на Геофизичен институт работят много негови ученици. Същевременно той беше пряк, внимателен и достъпен човек, с което заслужи почитта, уважението и любовта на всички колеги, с които беше приятел.

Поклон пред светлата му памет.